

Slijepi za probleme slijepih: Zakon o pristupačnosti kojemu mnogi nisu – ni pristupili

Ilustracija

[Goran Šimac](#) • 25/11/2020 u 12:37 •

Sviđa mi se 9 Podij

Republika Hrvatska, kao potpisnica međunarodnih konvencija i standarda u području socijalne i ekonomske sigurnosti građana, preuzela je obvezu zaštite i promicanja ljudskih prava osoba s invaliditetom s ciljem njihovog ravnopravnog sudjelovanja u građanskim, ekonomskim, političkim, kulturnim i društvenim područjima života. Dobro zvuči? Samo na papiru ili u ovoj digitalnoj formi na ekranu vašeg mobilnog telefona i računala, i to ako dobro vidite i niste, na primjer, slijepi.

Kako bi Republika Hrvatska doista omogućila osobama s invaliditetom **‘ravnopravno sudjelovanje u građanskim, ekonomskim, političkim, kulturnim i društvenim područjima života’**, kako to lijepo piše, među osnovnim zadaćama bi joj bio osigurati im pristupačnost svim bitnim informacijama.

Navedena **pristupačnost** podrazumijeva načela i tehnike koje trebaju poštovati tijela javnog sektora pri dizajnu, izradi, održavanju i ažuriranju **mrežnih stranica i mobilnih aplikacija** kako bi omogućile istu dostupnost i iste mogućnosti korisnicima, osobito osobama s invaliditetom.

Slova na papiru

Ukratko, i osoba koja je slijepa ili gluha trebala bi imati mogućnost pristupa informacijama jednako kao i osobe bez invaliditeta: na primjer na internetskim stranicama nekog ministarstva, gradske uprave ili zdravstvene ustanove uz pomoć prilagođenih informatičkih rješenja bez problema i poteškoća **jednostavno doći do potrebnih formulara, dokumenata i sl.**

No to baš i nije ili je iznimno rijedak slučaj.

Naime, tek nakon dugogodišnjih nastojanja da se takvo što i ostvari, a konačno prije pune dvije godine kada je „**Apriori**“ **Institut za integrirano-inkluzivne komunikacije jugoistočne Europe, u suradnji s Udrugom slijepih Zagreb**, konačno uspio skrenuti državnim vladarima pozornost na postojanje direktive o pristupačnosti web stranica za osobe s invaliditetom, nešto se po tom pitanju i dogodilo.

Trebalo je otprilike godinu dana da mjerodavni u Hrvatskoj koja je članica EU-e *progledaju*, tj. doista prihvate činjenicu kako trebaju ispoštovati Europsku direktivu o pristupačnosti web stranica za osobe s invaliditetom, te je to okončano konačnim usvajanjem odgovarajućeg **Zakona o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora** u Hrvatskom saboru.

Ništa lakše, u polupraznoj sabornici su podignute ruke za taj Zakon i forma je zadovoljena. Slova su na papiru. Zakon je stupio na snagu **23. rujna 2019.**

-Hrvatski sabor je usvojio [Zakon o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora \(NN 17/19\)](#), kojim se regulira primjena zahtjeva pristupačnosti kroz četiri načela: mogućnost opažanja (informacije i sastavni dijelovi korisničkog sučelja moraju biti predstavljeni korisnicima tako da ih mogu percipirati); operabilnost (sastavnim dijelovima korisničkog sučelja i navigacije mora se moći upravljati); razumljivost (informacije i način rada korisničkog sučelja moraju biti razumljivi); stabilnost (sadržaji moraju biti dovoljno stabilni da ih može pouzdano tumačiti širok raspon korisničkih agenata, uključujući pomoćne tehnologije). Time će mrežne stranice i mobilne aplikacije tijela javnog sektora postati pristupačnije svim korisnicima, osobito osobama s različitim oblicima invaliditeta te starijim osobama – sve je lijepo navedeno u nabrajanju osnovnih metoda provođenja tog **Zakona**.

No glavnina onih institucija koje su bili dužni odmah pristupiti izvršenju odredbi Zakona o pristupačnosti tome tome nisu pristupili *ni milimetra*.

No danas, godinu dana kasnije, umalo ništa se nije promjenilo za osobe s invaliditetom u smislu olakšanog pristupa informacijama **tijela javnog sektora, kako su nazvani**. Pod tijelima javnog sektora se smatraju među ostalima i, kako kažu, *tijela državne uprave i druga državna tijela, te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave*.

Teško i nikako

Što mislite može li slijepa soba na mrežnim stranicama neke hrvatske **Općinice XY**, ako im iste uopće funkcionirati, danas pronaći njoj dostupnu informaciju o, primjerice, tome dijete prijaviti za upis u vrtić ili školu? Teško ili češće – **nikako**.

-Prije godinu dana u Republici Hrvatskoj stupio je na snagu Zakon o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora koji nažalost nije vodio računa da ovim zakonom treba biti obuhvaćena izrada web stranica škola i vrtića kako bi roditelji, ali i djeca koja upravljaju mobilnim uređajima za one škole koje to imaju, mogli kroz pristupačne web stranice svoje škole uvidjeti da oko njih žive i učenici s invaliditetom. S jedne strane imamo osobe s invaliditetom kojima trebaju biti dostupne sve stranice javne uprave, dakle stranice općina, gradova, agencija, bolnica ili bolje rečeno svih onih koji se financiraju javnim proračunom, a obuhvaćeni su zakonom. Institut je u proteklih dvije godine dana informirao sve općine, gradove i neke javne tvrtke, no nažalost na današnji dan susrećemo se s poražavajućim brojkama u primjeni ovog zakona – kaže nam izvršni direktor Udruge slijepih Zagreb **Goran Denis Tomašković**.

Simbol 'pristupačnosti' na onim rijetkim stranicama koji ga imaju

No niti županije, niti gradonačelnici, niti brojni ravnatelji nisu shvatili ovu direktivu ozbiljno pa su opet zakinite osobe s invaliditetom, ne samo u transparentnom informiranju, nego i mogućnostima online prijave na liječničke usluge kao i mogućnosti isprinta dokumentacija, upozorava. Koliko je poznato, **Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva** informirao je sve nadležne u sustavu javne uprave kako bi i oni krenuli s prilagodbom, no velika većina od njih, otprilike **2300 nema niti izjavu o pristupačnosti** na koju je obvezuje zakon.

Palac gore: DGU, Carnet i Srce

-Iako je ured povjerenika za informiranje zadužen za provjeru, on će tek 03.12.2020. prema informacijama s kojima raspolažemo, imati nacionalnu analizu koliko je funkcionalnih stranica. Postoje i dobri primjeri, npr. Državna geodetska uprava, Carnet i Srce prilagodili su već svoje stranice. Za slijepo osobe od iznimnog značenja je pristupačnost web sadržaja i mobilnih aplikacija koje nam pružaju informacije i omogućavaju pristup javnim servisima. E-građanin koji bi nam trebao biti potpuno pristupačan i omogućiti da preko njega ostvarujemo sve što ostvaruju i osobe koje vide. Nažalost, godinu dana od primjene zakona sustav e-građanin i dalje nije pristupačan s ogrorčenjem ističe **Goran Denis Tomašković**.

Dakle, stanje loše, ali ipak ima i pozitivnih primjera – nema ih puno ali ipak *palac gore* za **DGU, Carnet i Srce**.

Primjer izbornika za osobe s poteškoćama na stranicama Srca foto printscreen)

Inače, interesantno je kako je već u 3. članku naslovljenom **Iznimke od primjene** stoji kako se ovaj Zakon se ne primjenjuje na sljedeće mrežne stranice i programska rješenja za pokretne uređaje: a) javne radiotelevizije...itd.

Zbog čega se primjrice HRT ne uključuje pitamo Gorana Tomaškovića, a koji ističe kako je to zato jer su oni zaštićeni zbog nekih odredbi Zakona o HRT-u, te kako u programu imaju sadržaje koje su namijenjene, primjericice gluhim osobama (informativne emisije u kojima se vijesti prikazuju i znakovnim pismom, titlovi i sl.)

-Hoće li Hrvatska platiti penale u skladu s europskom direktivom, je li Hrvatskoj zaista cilj biti dio digitalnog društva i do kada ćemo zaista prijeći s riječi na djela? Iza svakog zakona važna je njegova primjena jer kod primjene ovog zakona radi se o ljudima, državljanima RH koji bi trebali imati u digitalnom društvu jednaka prava – ističe **Tomašković**.

Nedostaju stručnjaci

„Apriori“ Institut za integrirano-inkluzivne komunikacije jugoistočne Europe, svjestan je, kako ističu, da nedostaju stručnjaci za programiranje tzv. WCAG standarda (web content accessibility guidelines) a kako bi to trebalo izgledati vidljivo je i na [njihovoj web stranici](#).

Stranica Srca prilagođena osobama s disleksijom (foto printscreen)

-Da je postojalo želje za edukacijom na tom području, već su se mogli educirati programeri u posljednje dvije godine. Postoje informatička sučelja po kojima su se mogli zaposleni informatičari unutar javne uprave ili onih tvrtki koje su sklopile posao s državnim tijelima o održavanju i izradi web stranica, naučiti i već programirati web stranice. Europska unija bez financijske naknade također je dala smjernice za programiranje. Time bi danas Hrvatska bila prva zemlja u Europi koja ima implementaciju WCAG standarda – ističu iz **Aprioria**.

Inače, [Uredu povjerenika za informiranje](#) čije se izvješće o primjeni Zakona o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora očekuje u prosincu poslali smo upit o tome u kojoj mjeri se poštuju zakonske odredbe. Kad dobijemo odgovor, objavit ćemo ga.

Kako planiraju, **Apriori** "Institut za integrirano-inkluzivne komunikacije jugoistočne Europe pokrenut će postupak s Udrugom slijepih Zagreb i drugim dionicima s ciljem nadopune zakona s Državnim središnjim uredom za razvoj digitalnog društva, Uredom predsjednika Vlade, Uredom predsjednika države, ali i saborskim zastupnicima.

. Cilj je nadopuna zakona kako bi isti obvezao i obrazovne institucije da svoje web stranice i aplikacije programiraju po WCAG standardu, ali i informacije javnih servisa. Time bi omogućili roditeljima i djeci s invaliditetom da budu bliže digitalnoj transformaciji o kojoj svi govorimo – zaključuje **Goran Denis Tomašković**.

Treba nam više transformacija

Digitalna transformacija, i to neobično zvuči. No paralelno s digitalnom transformacijom nama treba i sveopća transformacija, u smislu da obnašatelji vlasti na svim razinama od općine do Hrvatskog sabora poštuju Zakone koji su donešeni u ovih državama. Potrebna nam je transformacija iz neodgovornosti za boljitak društva u odgovornost,

memoralnosti u moralnost, iz bešćutnosti u osjetljivost za probleme drugih, u ovom slučaju za probleme osoba s invaliditetom.

No ta će transformacija, čini se, potrajati.

U međuvremenu, evo na kraju jednog pomagala za sve one koji su lani podigli ruku u Hrvatskom saboru glasajući automatski za navedeni **Zakon o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora**, a da možda i ne znaju što u njemu piše, jer mu nisu *ni pristupili*.

Ako im se možda nije dalo čitati suhoparne zakonske odredbe, evo im pomagalo za osobe koje su slijepe ili slabovidne: [audiozapisi u kojima su pročitane odredbe Zakona \(poveznica\)](#).

Nakon toga, možda neki od njih više ne budu nezainteresirani i, recimo to tako, **slijepi za probleme slijepih**.

Ilustracija

Sviđa mi se 9 Podij

Tags: [„Apriori“ Institut za integrirano-inkluzivne komunikacije jugoistočne Europe](#), [Apriori world](#), [Goran Denis Tomašković](#), [Izvršni direktor Udruge slijepih Zagreb](#), [Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva](#), [Udruga slijepih Zagreb](#), [ured povjerenika za informiranje](#)

VEZANE VIJESTI